

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА**

**ЗАКОН
О КУЛТУРНИМ ДОБРИМА**

Бања Лука, фебруар 2022. године

ЗАКОН О КУЛТУРНИМ ДОБРИМА

ГЛАВА I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређују се врсте културних добара, дјелатност заштите и коришћења културних добара и добара која уживају претходну заштиту, те друга питања од значаја за дјелатност заштите културних добара.

Члан 2.

Културно добро, у смислу овог закона, јесте свако непокретно, покретно и нематеријално добро за које је, у складу са овим законом, утврђено да је од трајног историјског, умјетничког, етнографског, антрополошког, археолошког, архитектонског, природњачког, научног, техничког или другог значаја.

Члан 3.

Ствари и творевине, материјалне и нематеријалне културне баштине, за које се претпоставља да имају својства од посебног значаја за културу, умјетност и историју, уживају заштиту утврђену овим законом (у даљем тексту: добро које ужива претходну заштиту).

Члан 4.

(1) Сопственик добра, у смислу овог закона, јесте свако правно или физичко лице које по било ком основу посједује и/или користи културно добро или добро које ужива претходну заштиту.

(2) Културно добро може бити у својини носилаца својине јавног права, односно Републике Српске (у даљем тексту: Република), јединица локалне самоуправе, јавног предузећа, јавне установе и друге јавне службе, као и у својини правних и физичких лица.

(3) Република и/или јединица локалне самоуправе су, као оснивачи или суоснивачи, носиоци својине јавног права над земљиштем, зградама, културним добрима и другим средствима која користе Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа (у даљем тексту: Завод), Архив Републике Српске (у даљем тексту: Архив), ЈУ Музеј Републике Српске, ЈУ Музеј савремене умјетности Републике Српске, ЈУ Археолошки музеј „Римски муниципиум“, ЈУ „Спомен-подручје Доња Градина“, Кинотека Републике Српске, ЈУ Народна и универзитетска библиотека Републике Српске, остали архиви, музеји, библиотеке (у даљем тексту: надлежне установе заштите).

Члан 5.

(1) Културна добра, у смислу овог закона, јесу и ствари и творевине материјалне и нематеријалне културне баштине од општег интереса за Републику која уживају посебну заштиту утврђену овим законом.

(2) Дјелатност заштите и коришћења културних добара је од општег интереса за Републику.

(3) Остваривање општег интереса обезбјеђује Република и јединице локалне самоуправе.

Члан 6.

Циљеви заштите културних добара су:

1) идентификовање, документовање, проучавање и презентовање културних добара и њихових вриједности,

2) интегрални приступ очувању културних добара,

3) заштита и очување културних добара и преношење културних добара будућим генерацијама у изворном или затеченом облику,

4) стварање неопходних услова за очување културних добара и предузимање потребних мјера за одржавање,

5) обезбјеђивање услова за одрживо коришћење културних добара, сходно њиховим изворним или новим одговарајућим намјенама, а у сврху чувања трајних виталних вриједности друштва, његовог квалитетног развоја и унапређења живота,

6) ширење сазнања о вриједностима и значају културних добара,

7) стварање услова да културна добра, према својој намјени и значењу, служе за задовољавање културних, образовних и научних потреба појединаца и друштва,

8) његовање културне разноликости кроз унапређење стања и вриједности свих врста културних добара, његовање креативности и разумијевања различитих култура и културних слојева и успостављање сталног дијалога међу културама и религијама,

9) спречавање радњи којима би се директно или индиректно могла промијенити својства, облик, значење и изглед културног добра и тиме угрозити његова вриједност,

10) спречавање противправног промета културних добара, те надзор над извозом и увозом културних добара.

Члан 7.

Поједини изрази и појмови употријебљени у овом закону имају сљедеће значење:

1) план управљања је инструмент заштите којим се обезбјеђује боља физичка заштита, спречавање, ублажавање и контролисање фактора који могу угрозити културно добро, побољшање промоције и одрживог коришћења у складу са намјеном и прописаним мјерама заштите,

2) антиквитет је предмет који има умјетничку, историјску, естетску или културолошку вриједност, риједак је и аутентичан и старији је од 100 година, а изузетак чине млађи предмети који имају изузетан значај на основу историјских или умјетничких карактеристика,

3) археолошки резерват је просторно ограничено подручје које садржи археолошке остатке из даље прошлости, укључујући и локалитете на којима још нема видљивих остатака на копну или испод воде, чије је ископавање и истраживање остављено будућим генерацијама,

4) случајни археолошки налаз је налаз који је пронађен приликом грађевинских, пољопривредних или било којих других радњи на површини земље, у земљи или у води, које нису вршене са намјером да се лоцирају и пронађу археолошки налази,

5) копија је имитација културног добра или његовог препознатљивог дијела, без обзира на врсту материјала, технику израде и величину у односу на оригинал,

6) културно насљеђе је скуп добара наслијеђених из прошлости које људи препознају као одраз и израз својих вриједности, вјеровања и традиција, која су у сталном процесу еволуирања, укључујући и све аспекте њихове околине који произлазе из међусобног дјеловања људи и природе у времену, независно од власништва,

7) валоризација је систем мјера стручног и научног вредновања својстава, особености и значаја добра, ради утврђивања статуса културног добра,

8) ревалоризација је систем мјера стручног и научног вредновања својстава, особености и значаја културног добра, ради провјере статуса културног добра,

9) умјетнина је умјетничко дјело ликовне или примијењене умјетности.

Члан 8.

На питања која нису уређена овим законом примјењују се прописи којима је уређена област културе, општег управног поступка и облигационих односа.

Члан 9.

Грамматички изрази употребљени у овом закону за означавање женског или мушког рода подразумијевају оба пола.

ГЛАВА II ВРСТЕ И КАТЕГОРИЈЕ КУЛТУРНИХ ДОБАРА

1. Врсте културних добара

Члан 10.

Културна добра разврставају се у двије врсте:

- 1) материјална културна добра,
- 2) нематеријална културна добра.

Члан 11.

Према физичким, умјетничким, културним, научним, археолошким, историјским, етнологско-антрополошким и другим својствима, материјална културна добра разврставају се на:

- 1) непокретна културна добра,
- 2) покретна културна добра.

1.1. Непокретна културна добра

Члан 12.

(1) У складу са својствима наведеним у члану 11. овог закона, непокретна културна добра су:

- 1) споменици културе,
- 2) просторне културно-историјске цјелине,
- 3) археолошки остаци и налазишта,
- 4) знаменита мјеста,
- 5) културни предиио.

(2) Заштићена околина непокретног културног добра ужива заштиту као и културно добро.

Члан 13.

Споменик културе је, као непокретно културно добро у смислу овог закона, грађевинско-архитектонски објекат, градитељска цјелина, јавна инфраструктура, дио објекта и цјелине, објекат народног градитељства, дјело монументалне сликарске и/или вајарске композиције вјерског или свјетовног карактера израђене на зиду, таваници или у унутрашњем или спољашњем простору, као и дјело примијењене умјетности, умјетничког занатства, техничке културе и индустријског насљеђа, као и покретне ствари које чине историјску, умјетничку, визуелну или функционалну цјелину са тим објектима.

Члан 14.

Просторна културно-историјска цјелина је, као непокретно културно добро у смислу овог закона, градски или сеоски простор са више непокретних културних добара, који је због својих споменичких вриједности утврђен на начин уређен овим законом, као и амбијентална цјелина, односно градско или сеоско насеље или њихов дио, који, без обзира на споменичку вриједност појединачних објеката, због својих карактеристика у цјелини посједује одређену амбијенталну, културолошку, историјску или етнолошко-антрополошку вриједност.

Члан 15.

(1) Археолошки остаци су, као непокретно културно добро у смислу овог закона, грађевине, конструкције, групе грађевина, вишеслојни локалитети, споменици друге врсте, контекст у коме се они налазе, као и било какви други непокретни трагови човјековог дјеловања из прошлих времена, који се налазе на површини земље, у земљи или у води, чије проучавање доприноси реконструкцији историје човјечанства и његовог односа према природном окружењу, за које су археолошка ископавања или

открића главни извор информација, а који су старији од 100 година и за које се може претпоставити да имају својства културног наслеђа.

(2) Археолошко налазиште је, као непокретно културно добро у смислу овог закона, локалитет на површини земље, под земљом или водом, на којој су се некада дешавале људске активности и сачувани су облици материјалних доказа у вези са тим.

Члан 16.

Знаменито мјесто је, као непокретно културно добро у смислу овог закона, простор везан за догађај од значаја за историју, за истакнуте историјске личности, простор на којем се налазе грађевине, спомен-гробови, гробље, умјетничка дјела и друга спомен-обиљежја подигнута ради очувања успомене на значајне догађаје, личности и мјеста из прошлости (меморијали), који се због својих споменичких вриједности утврђују на начин уређен овим законом.

Члан 17.

Културни предео је, као непокретно културно добро у смислу овог закона, одређено географско подручје које има културне, историјске и/или социјалне вриједности, а настало је као резултат дјеловања и интеракције природних и/или људских утицаја.

1.2. Покретна културна добра

Члан 18.

(1) Покретна културна добра, као материјална културна добра, могу бити археолошки, геолошки, ботанички, зоолошки, зоографски, етнографски, етномузиколошки, технички, културно-историјски предмети и умјетничка дјела или збирке тих предмета и дјела, које је створила природа или је створио човјек својим радом од праисторије до данас.

(2) Покретним културним добром, у складу са својствима наведеним у ставу 1. овог члана, могу се прогласити:

1) ријетки производи природе, као што су:

1. минерали,
2. руде,
3. биљна врста,
4. животињска врста;

2) производи људског рада, као што су:

1. оруђе,
2. оружје,
3. одјевни предмети,
4. украсни предмети,
5. производи кућне радиности,
6. производи занатства,
7. традиционални музички инструменти,
8. умјетничка остварења,

9. нумизматичка грађа,
 10. предмети, документи и друга свједочанства о појавама и процесима у друштву, животу и обичајима људских заједница, животу и дјелу истакнутих личности, историјским збивањима, културном, научном, политичком, економском, техничком развоју, као и предмети који свједоче о развоју природе и људских заједница кроз историју;
- 3) збирка, легат или фонд.

Члан 19.

Покретна културна добра, у складу са чланом 18. овог закона, су:

- 1) музејска грађа,
- 2) архивска грађа,
- 3) филмска грађа,
- 4) умјетничка дјело,
- 5) стара и ријетка књига,
- 6) остала грађа од историјског, археолошког, етнологског и умјетничког значаја, технички или документарни предмет, природни примјерак или збирка, која свједочи о људском стваралаштву и развоју природе.

1.3. Нематеријално културно добро

Члан 20.

Нематеријално културно добро, као врста културног добра из члана 10. овог закона, има својства као што су: да представља праксу, приказе, изразе, знања, вјештине, као и са тиме повезане покретности и културни простори, а које заједнице, групе и појединци преносе са генерације на генерацију, које поново и стално стварају као одговор на своје окружење, однос са природом и историјом и препознају их као дио свог културног наслеђа, а то им даје осјећај идентитета и континуитета.

Члан 21.

Нематеријалним културним добром, у складу са својствима наведеним у члану 20. овог закона, може се прогласити:

- 1) језик и говор,
- 2) усмена предања,
- 3) књижевност и други облици језичког изражавања,
- 4) извођачка умјетност, традиционална музика, пјесма и игра,
- 5) догађај о појавама и процесима у друштву који свједоче о развоју природе и друштва од праисторије до данас,
- 6) знања и друштвене праксе о обичајима, обредима и свечаностима и вјештине стечене на основу тога,
- 7) вјештине које се односе на традиционалне занате,
- 8) оригинални поступци и начини израде умјетничког дјела,
- 9) оригиналне и традиционалне праксе из гастрономије.

2. Категорије културних добара

Члан 22.

(1) У зависности од значаја који имају, културна добра се разврставају у сљедеће категорије:

- 1) културно добро на листи свјетске баштине,
- 2) културно добро од изузетног значаја,
- 3) културно добро од великог значаја,
- 4) остала културна добра.

(2) Поступак категоризације културних добара, на основу овим законом утврђених критеријума, прописује се правилником.

(3) Министар просвјете и културе (у даљем тексту: министар) доноси Правилник о начину спровођења поступка категоризације културних добара.

Члан 23.

Културно добро на листи свјетске баштине је добро које има изузетан значај, добро које је препознато и од надлежних међународних институција као значајан дио културно-историјског и природног наслеђа човјечанства и уписано је на неку од листа свјетске баштине.

Члан 24.

Културно добро вреднује се као добро од изузетног значаја ако испуњава најмање један од критеријума:

- 1) да има посебан значај за историјски, културни и духовни развој друштва,
- 2) да представља јединствене или ријетке примјерке стваралаштва свога времена,
- 3) да свједочи о пресудним историјским догађајима и личностима и о њиховом дјеловању у културној и националној историји,
- 4) да има изузетну историјску, етнографско-антрополошку, археолошку, природњачку, умјетничку или естетску вриједност,
- 5) да има утицај на развој друштва, културе, науке и технике.

Члан 25.

Културно добро вреднује се као добро од великог значаја ако испуњава најмање један од критеријума:

- 1) да је значајно за одређено подручје или раздобље,
- 2) да свједочи о друштвеним или природним појавама, односно условима друштвено-економског и културно-историјског развоја народа у одређеним раздобљима,
- 3) да свједочи о значајним догађајима и истакнутим личностима из историје, науке и културе конститутивних народа и националних мањина Републике.

Члан 26.

Остала културна добра су она добра која представљају вриједност од посебног значаја за одређено географско подручје и свједоче о догађајима у вези са културно-историјским и друштвено-економским развојем тог подручја, односно завичаја.

ГЛАВА III ДЈЕЛАТНОСТ ЗАШТИТЕ КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Члан 27.

(1) Заштита културних добара, односно добара која уживају претходну заштиту остварује се управноправним радњама и другим мјерама прописаним овим законом, као и важећим међународним прописима.

(2) Заштита културних добара, односно добара која уживају претходну заштиту обезбјеђује се и на основу прописа којим се уређују области просторног планирања и уређења простора, изградње објеката, заштите природе и заштите животне средине.

Члан 28.

Дјелатност заштите културних добара обухвата:

- 1) истраживање, евидентирање и документовање добара која уживају претходну заштиту, као и проглашених културних добара,
- 2) стручно и научно проучавање и валоризовање културних добара,
- 3) археолошка ископавања и истраживања,
- 4) предлагање и утврђивање културних добара,
- 5) вођење регистара и документације о културним добрима,
- 6) пружање стручне помоћи на чувању и одржавању културних добара сопственицима и корисницима тих добара,
- 7) старање о коришћењу културних добара у сврхе одређене овим законом,
- 8) прописивање, спровођење и праћење спровођења мјера заштите културних добара,
- 9) пројектовање и извођење мјера техничке заштите непокретног културног добра,
- 10) прикупљање, сређивање, чување, одржавање и коришћење покретних културних добара,
- 11) прикупљање података о несталим и отуђеним културним добрима,
- 12) издавање публикација о културним добрима и о резултатима рада на њиховој заштити,
- 13) излагање културних добара, организовање предавања и других видова културно-образовне дјелатности и
- 14) други послови у области заштите културних добара утврђени овим законом и прописима донесеним на основу овог закона.

Члан 29.

(1) Дјелатност заштите и коришћења културног добра, односно добра које ужива претходну заштиту обезбјеђује се према врсти и категорији културног добра.

(2) Завод обавља дјелатности из члана 28. овог закона за непокретна културна добра, односно за непокретна културна добра која уживају претходну заштиту, као и њихове заштићене околине.

(3) Архив и надлежне установе заштите обављају дјелатности из члана 28. овог закона за покретна културна добра и нематеријална културна добра, односно за покретна културна добра и нематеријална културна добра која уживају претходну заштиту.

(4) Страна физичка и правна лица могу да учествују у дјелатности заштите културних добара на територији Републике, по одобрењу Завода, Архива, односно надлежне установе заштите.

Члан 30.

Поред послова из члана 28. овог закона, Завод обавља сљедеће послове:

1) евидентира и проучава непокретна културна добра и израђује студије, елаборате и пројекте с одговарајућом документацијом ради најцјелисходније заштите и коришћења одређеног непокретног културног добра,

2) прописује услове и мјере заштите за радове на непокретним културним добрима,

3) даје сагласност на студије о процјени утицаја новоизграђених структура на непокретна културна добра у тангентним зонама и студије изводљивости,

4) даје сагласност на пројектну документацију за радове на непокретним културним добрима, те сагласност на планове управљања, мониторинг и пословне планове,

5) учествује у поступку припремања просторних и урбанистичких планова путем достављања расположивих података, те услова и мјера заштите непокретних културних добара и учествује у разматрању приједлога просторних и урбанистичких планова,

6) даје сагласност на просторно-планску документацију,

7) објављује документацију о предузетим радовима на непокретним културним добрима,

8) израђује пројекте за извођење радова на непокретним културним добрима и изводи те радове, у складу са законом,

9) остварује увид у спровођење мјера заштите и коришћења непокретних културних добара, односно врши стручни надзор,

10) пружа стручну помоћ и унапређује рад на заштити непокретних културних добара, посебно на усвајању савремених метода стручног рада,

11) води бригу о стручном усавршавању радника који раде на пословима заштите,

12) спроводи поступак дигитализација непокретних културних добара, односно врши превођење података о непокретним културним добрима из аналогне у дигиталну форму, као и података и документације о културном добру,

13) успоставља и води информациони систем непокретних културних добара,

14) стара се о јединственој примјени критеријума приликом предлагања за проглашење непокретности за културно добро,

15) стара се о јединственој примјени међународних конвенција и других међународних аката о непокретним културним добрима,

16) даје одобрења за археолошка и друга истраживања,

17) обавља и друге послове утврђене овим законом.

Члан 31.

Поред послова из члана 28. овог закона, Архив, односно надлежна установа заштите обавља сљедеће послове:

1) доноси стручна упутства о условима и начину чувања, коришћења и одржавања покретних и нематеријалних културних добара и стара се о њиховом спровођењу, као и обезбјеђењу од пожара, физичко-хемијског и биолошког оштећења и крађе,

2) остварује увид у стање покретних и нематеријалних културних добара и предузима мјере у вези са њиховом заштитом и коришћењем, односно врши стручни надзор,

3) пружа стручну помоћ и унапређује рад на заштити покретних и нематеријалних културних добара, посебно на усвајању савремених метода стручног рада,

4) води бригу о стручном усавршавању запослених који раде на пословима заштите појединих врста покретних и нематеријалних културних добара,

5) успоставља и води информациони систем покретних и нематеријалних културних добара,

6) спроводи мјере које имају за циљ осигурање животности нематеријалног културног наслеђа,

7) обавља и друге послове заштите утврђене овим законом.

ГЛАВА IV

ПОСТУПАК УСПОСТАВЉАЊА ЗАШТИТЕ КУЛТУРНОГ ДОБРА

Члан 32.

(1) Заштита добра успоставља се поступцима утврђивања претходне заштите, те поступцима утврђивања и проглашавања културног добра.

(2) Поступак успостављања претходне заштите, те поступак утврђивања и проглашавања културног добра је у надлежности Завода, Архива, односно установа заштите у чијој надлежности је чување, заштита, обрада и коришћење добра које је предмет поступка.

(3) Поступак успостављања претходне заштите, утврђивања и проглашавања културних добара прописује се правилником.

(4) Министар доноси Правилник о поступку успостављања претходне заштите и поступку утврђивања и проглашавања културног добра.

Члан 33.

(1) Поступак успостављања претходне заштите и проглашавања културног добра покреће Завод, Архив, односно надлежна установа заштите, по службеној дужности или на основу иницијативе других правних или физичких лица.

(2) Завод, Архив, односно надлежна установа заштите дужна је да, у року од 60 дана од дана запримања иницијативе, у писаној форми, одговори подносиоцу иницијативе из става 1. овог члана.

1. Успостављање претходне заштите

Члан 34.

(1) Претходна заштита се успоставља за добро за које се претпоставља или процјењује да има културну вриједност.

(2) Претходна заштита се успоставља на основу приједлога стручног лица, који се заснива на непосредном увиду у стање добра, расположивој документацији и другим релевантним чињеницама у вези са тим добром.

(3) Директор Завода, односно директор надлежне установе заштите доноси рјешење о успостављању претходне заштите.

(4) Рјешење о претходној заштити добра садржи:

1) основне идентификационе податке о добру:

1. податке о локалитету на којем се добро налази,
2. назив,
3. катастарска честица и општина, уколико се ради о непокретном добру,
4. власништво, корисник, односно држалац;

2) кратак опис добра,

3) сажето образложење претпостављених својстава културног добра,

4) превентивне и интервентне мјере заштите,

5) рок до којег добро уписано у евиденциони лист ужива претходну заштиту.

(5) Изузетно, рјешење из става 3. овог члана може се донијети по скраћеном поступку ако постоји основана претпоставка да добро може да се уништи, оштети или да нестане.

(6) Рјешење из става 3. овог члана доставља се сопственику добра и јединици локалне самоуправе у којој се добро налази.

(7) На рјешење из става 3. овог члана може се уложити жалба министру у року од 15 дана од дана пријема рјешења.

(8) Рјешење министра је коначно и против рјешења није дозвољена жалба, али се може тужбом покренути управни спор пред надлежним судом.

Члан 35.

(1) Завод, Архив, односно надлежна установа заштите је дужна да у року од три године истражи и валоризује добро које ужива претходну заштиту и да предложи његово утврђивање за културно добро.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, претходна заштита на археолошком налазишту може се успоставити до завршетка археолошких истраживања и ископавања, а на археолошком резервату успоставља се на неодређено вријеме.

(3) Претходна заштита престаје даном доношења акта о проглашењу културног добра, истеком прописаног периода трајања претходне заштите или уколико Завод или надлежна установа заштите утврди да добро не садржи својства потребна за утврђивање културног добра.

2. Утврђивање и проглашење културног добра

Члан 36.

(1) Завод, Архив, односно надлежна установа заштите сакупља податке и валоризује добро које ужива претходну заштиту, те сачињава елаборат о утврђивању културног добра.

(2) Елаборат о утврђивању културног добра обавезно садржи:

- 1) назив и врсту добра,
- 2) опис и вријеме настанка,
- 3) податке о локалитету на којем се добро налази, границе заштићене околине, односно катастарске и земљишнокњижне податке,
- 4) податке о сопственику,
- 5) резултате истраживања са валоризацијом,
- 6) зону заштите,
- 7) мјере заштите неопходне за чување, одржавање и коришћење добра и његове околине,
- 8) доказ о поријеклу,
- 9) списак покретних добара која су у оквиру непокретног добра,
- 10) приједлог правног лица надлежног за управљање, чување, одржавање, заштиту и стручни надзор за непокретна културна добра од изузетног значаја, која су у власништву Републике.

(3) Изузетно од става 2. тачка 8) овог члана, уколико се ради о културном добру за које се не може тачно утврдити поријекло, у елаборат о утврђивању културног добра се уноси изјава подносиоца иницијативе или сопственика.

(4) Уз елаборат из става 1. овог члана прилаже се мишљење сопственика, заинтересованих органа и организација или доказ о јавном оглашавању у трајању од 30 дана ради давања мишљења о намјери и намјени коришћења и могућности спровођења мјера заштите.

Члан 37.

(1) Завод, Архив, односно надлежна установа заштите, по спроведеној процедури утврђивања категорије културног добра, предлаже доношење акта о проглашењу културног добра.

(2) Уз приједлог за проглашење културног добра доставља се елаборат о утврђивању културног добра.

(3) Народна скупштина Републике Српске (у даљем тексту: Скупштина) доноси одлуку о проглашењу културног добра од изузетног значаја.

(4) Влада Републике Српске (у даљем тексту: Влада) доноси одлуку о проглашењу културног добра од великог значаја.

(5) Завод проглашава остала непокретна културна добра, а Архив или надлежне установе заштите остала покретна и нематеријална добра.

(6) Директор Завода, Архива, односно надлежне установе заштите доноси рјешење о проглашењу културног добра.

(7) Уколико је културно добро повезано са заштићеном природом или природом која би могла да стекне такав статус, у приједлогу се прилаже и мишљење Завода о мјерама заштите и границама заштићене околине, у складу са прописима којим се уређује заштита и очување природе.

(8) Акт о проглашењу културног добра доставља се сопственику културног добра и јединици локалне самоуправе у којој се добро налази.

(9) Акт о проглашењу непокретног културног добра доставља се органу управе надлежном за послове катастра, који је дужан да изврши упис забиљежбе статуса непокретног културног добра у катастар непокретности, у складу са законом којим се уређује област премјера и катастра.

(10) Одлука о проглашењу културног добра од изузетног значаја и од великог значаја објављује се у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Члан 38.

(1) Акт о проглашењу културног добра, зависно од врсте и категорије културног добра, садржи:

1) основне податке о културном добру:

1. назив,
2. врста,
3. локација,
4. вријеме настанка,
5. аутор(и),
6. подаци о сопственику,
7. подаци о управљачу;

2) опис културног добра:

1. изглед,
2. стање,
3. својства,
4. особености;

3) катастарске и земљишнокњижне податке, границе заштићене околине и зоне заштите,

4) категорију културног добра,

5) мјере заштите културног добра,

6) назив правног лица надлежног за управљање, чување, одржавање, заштиту и стручни надзор – за непокретна културна добра од изузетног значаја која су у власништву Републике.

(2) Саставни дио акта о проглашењу непокретног културног добра је списак покретних предмета који са непокретним културним добром чине умјетничку, историјску, визуелну и функционалну цјелину.

(3) Уколико се збирка предмета или материјала проглашава за покретно културно добро, саставни дио акта о проглашењу је списак предмета са идентификационим ознакама, фотографијама и описом сваког појединачног предмета збирке.

Члан 39.

(1) Мјерама заштите из члана 38. став 1. тачка 5) овог закона прописују се:

- 1) услови чувања, одржавања и коришћења,
- 2) техничко-заштитне мјере безбједности културног добра којим се добро штити од оштећења, уништења и крађе,
- 3) доступност културног добра за јавност, могућност коришћења и начин коришћења,
- 4) ограничења и забране располагања културним добром и његове употребе, у складу са законом,
- 5) ограничења, односно забране извођења одређених грађевинских и других радова,
- 6) ограничења, односно забране извођења одређених грађевинских и других радова који могу довести до промјене облика терена и коришћења земљишта у оквиру заштићене околине културног добра, као и до промјене његове намјене,
- 7) уклањање грађевинског или другог објекта чије постојање угрожава заштиту или коришћење културног добра.

(2) Мјере заштите утврђују се и за заштићену околину непокретног културног добра.

(3) Уклањање грађевинског или другог објекта чије коришћење, односно постојање угрожава заштиту или коришћење културног добра обавља се у складу са прописом којим се уређује област експропријације.

Члан 40.

(1) Завод, Архив, односно надлежна установа заштите дужна је да редовно прати стање културног добра и да најмање једном у пет година изврши ревалоризацију.

(2) Завод, Архив, односно надлежна установа заштите дужна је да евидентира и пријави надлежним органима све незаконите активности на заштићеним добрима.

(3) Процесом и програмом дигитализације свега што се односи на одређено културно добро Завод, Архив, односно надлежна установа заштите прати стање културног добра и спроводи даље активности на његовој заштити, те успоставља и води информациони систем о културним добрима.

Члан 41.

(1) Завод, Архив, односно надлежна установа заштите предлаже престанак статуса културног добра ако је културно добро:

- 1) потпуно уништено или тешко оштећено, а нема релевантних података или довољно остатака за његову реконструкцију или реконструкција није могућа на истом локалитету на којем се добро налазило, а то је битно за његов културно-историјски значај,

2) утврђено и проглашено на основу нетачних података о његовим својствима и значају.

(2) Завод, Архив, односно надлежна установа заштите предлаже доношење одлуке о престанку статуса културног добра.

(3) На акт о престанку статуса културног добра примјењују се одредбе о доношењу, достављању и објављивању акта о проглашењу културног добра.

(4) Одлука о престанку статуса културног добра од изузетног значаја и од великог значаја објављује се у „Службеном гласнику Републике Српске“.

ГЛАВА V ЗАШТИТА И ЧУВАЊЕ КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Члан 42.

(1) Културно добро штити се и чува у складу са својом основном намјеном, у складу са овим законом, на начин којим се поштује његов интегритет и штити његова културна вриједност.

(2) Сопственик добра дужан је да обезбиједи стручне и техничке мјере заштите и чувања културног добра прописане одредбама чл. 39. и 43. овог закона.

(3) Сопственик добра дужан је да спроводи превентивну заштиту културног добра.

(4) Изузетно, уколико се не могу обезбиједити одговарајући услови за чување културног добра, Завод, Архив или надлежна установа заштите може одредити да се то добро преда или уступи на трајно или привремено чување другом правном или физичком лицу.

Члан 43.

(1) Мјере техничке заштите на заштићеном непокретном добру су: превентивне мјере, конзервација, рестаурација, санација, реконструкција и ревитализација културног добра.

(2) Превентивне мјере заштите на непокретном културном добру спречавају оштећење или уништење које настаје дејством природних сила, физичких, хемијских или биолошких узрочника, пожара, експлозије, кварова инсталација, усљед масовних окупљања, групних посјета, акта вандализма.

(3) Завод утврђује превентивне техничке мјере и начин њиховог спровођења.

(4) Мјере техничке заштите и други радови којима се могу проузроковати промјене облика или изгледа непокретног културног добра или утицати на његова својства, могу се предузимати ако се:

1) утврде услови за предузимање мјера техничке заштите и других радова,

2) прибави сагласност на просторно-планску и техничку документацију за извођење ових радова, у складу са законом,

3) прибави сагласност на студију о процјени утицаја новоизграђених структура на културна добра у тангентној зони,

4) прибаве потребни услови и одобрења на основу прописа о планирању и уређењу простора и изградње објекта.

(5) Мјере техничке заштите из става 4. овог члана примјењује се и у случају радова на заштићеној околини непокретног културног добра, као и добра које ужива претходну заштиту.

Члан 44.

(1) Поступак давања сагласности за предузимање мјера техничке заштите и других радова на заштићеним непокретним добрима прописује се правилником.

(2) Директор Завода, уз сагласност министра, доноси Правилник о поступку давања сагласности на документацију за предузимања мјера техничке заштите и других радова на заштићеним непокретним културним добрима.

(3) Правилник из става 2. овог члана објављује се у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Члан 45.

(1) Радове на заштићеном непокретном добру, предвиђене пројектом, могу да изводе установе заштите и друга правна лица, који имају одговарајући стручни кадар и опрему.

(2) Завод даје сагласност на пројекте и документацију за извођење радова на непокретним заштићеним добрима и врши стручни надзор.

Члан 46.

(1) Ако се радови на заштићеном непокретном добру изводе без утврђених услова за предузимање мјера техничке заштите или без сагласности на пројекат и другу документацију, директор Завода доноси рјешење за забрану даљег извођења радова и рушење, односно поврат у првобитно стање објекта, о трошку инвеститора.

(2) Ако се радови на заштићеном непокретном добру не изводе у складу с пројектом и другом документацијом на које је дата сагласност за извођење тих радова, Завод може рјешењем наложити привремену обуставу радова и одредити рок за испуњење услова за наставак радова.

(3) На рјешења из ст. 1. и 2. овог члана може се уложити жалба министру у року од 15 дана од дана пријема рјешења.

(4) Рјешење министра је коначно и против рјешења није дозвољена жалба, али се може тужбом покренути управни спор пред надлежним судом.

(5) Жалба изјављена на рјешење директора Завода не одлаже извршење рјешења.

Члан 47.

(1) Инвеститор је дужан да у року од 15 дана од дана завршетка радова на заштићеном непокретном добру о томе обавијести Завод.

(2) Завод ће у року од 30 дана од дана пријема обавјештења из става 1. овог члана извршити преглед и провјеру на лицу мјеста и записнички утврдити да ли су радови изведени у складу с пројектом и документацијом на које је издата сагласност.

(3) Уколико Завод утврди да радови нису изведени у складу са пројектом, директор Завода доноси рјешење којим ће наложити инвеститору да у одређеном року изведене радове усагласи с пројектом.

(4) Уколико инвеститор не поступи у складу са рјешењем из става 3. овог члана, Завод ће надлежном инспекцијском органу поднијети захтјев за рушење, односно за поврат у првобитно стање објекта, о трошку инвеститора.

(5) На рјешење из става 3. овог члана може се уложити жалба министарству надлежном за послове просторног уређења, грађевинарства и екологије у року од 15 дана од дана пријема рјешења.

(6) Рјешење министарства из става 5. овог члана је коначно и против рјешења није дозвољена жалба, али се може тужбом покренути управни спор пред надлежним судом.

(7) Жалба изјављена на рјешење директора Завода не одлаже извршење рјешења.

Члан 48.

(1) Инвеститор је дужан да достави примјерак пројектне и друге документације, која трајно остаје у Заводу.

(2) О предузимању мјера техничке заштите и извођењу других радова на заштићеном непокретном добру и његовој заштићеној околини инвеститор је дужан да обезбиједи вођење документације у складу с овим законом и да по завршетку радова преда примјерак документације Заводу.

Члан 49.

(1) Услови чувања, одржавања и коришћења заштићених добра и утврђене мјере заштите уграђују се у просторно-планску документацију.

(2) Завод је дужан да достави податке о културно-историјском и природном наслеђу носиоцу припреме просторно-планске документације, у складу са прописима којима се уређује област о просторном уређењу и грађењу.

(3) Завод даје сагласност на просторно-планску документацију у процедури њеног доношења и усвајања, али и стручно мишљење на нацрте, које се обавезно прилаже приликом разматрања и доношења тих планова.

Члан 50.

(1) Премјештање заштићеног непокретног добра на нову локацију може се дозволити само изузетно, ако за то постоје оправдани разлози.

(2) Дозволу из става 1. овог члана, у зависности од категорије културног добра, даје доносилац акта о проглашењу добра заштићеним.

Члан 51.

(1) Мјере техничке заштите на покретним и нематеријалним културним добрима обухватају послове на конзервацији и рестаурацији, начин смјештаја и излагања тих добара.

(2) Мјере техничке заштите на покретним и нематеријалним културним добрима могу се предузимати ако се:

1) обаве претходна истраживања помоћу физичко-хемијских и других метода у циљу утврђивања хемијског састава материјала, технологије и технике израде, стања културног добра и узрока његовог пропадања,

2) утврди метода или техника извођења мјера техничке заштите на основу резултата претходних истраживања.

(3) О извршеним радовима из става 2. овог члана и њиховим резултатима води се документација.

Члан 52.

(1) Ископавање и истраживање археолошког налазишта може обављати установа заштите, научноистраживачка или високошколска установа са одговарајућим студијским програмом.

(2) Завод даје одобрење за археолошко ископавање и истраживање археолошког налазишта и обавља стручни надзор над спровођењем одобрења.

(3) Одобрење се може издати надлежној установи заштите, научноистраживачкој или високошколској установи ако има сачињен пројекат о истраживањима археолошког налазишта, одговарајуће стручне кадрове, опрему и обезбијеђена средства за истраживање и спровођење мјера заштите налазишта и налаза.

(4) Ако је за истраживање потребно ограничити редовно коришћење подручја или добра које ће се истраживати, уз захтјев за издавање одобрења за истраживање, доставља се и доказ о међусобно регулисаним односима.

(5) Изузетно, одобрење из става 2. овог члана може се донијети по скраћеном поступку уколико постоји основана претпоставка да добро може да се уништи, оштети или да нестане.

Члан 53.

(1) Ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или налазе, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања, прекине радове и обавијести Завод, те да предузме мјере да се налазиште или налаз не уништи и не оштети и да се сачува на мјесту и у положају у коме је откривен.

(2) Ко посједује археолошки налаз или збирку таквих налаза, мора имати доказ о њиховом поријеклу.

(3) Археолошки налази или археолошки остаци пронађени на површини земље, у земљи или у води у власништву су Републике.

Члан 54.

(1) Одобрењем за ископавање и истраживање археолошког налазишта одређује се:

1) подручје на којем се могу изводити радови,

2) врста и обим радова,

3) вријеме у којем ће се радови изводити и

4) обавезе које се тичу предузимања мјера заштите налазишта и налаза.

(2) Уколико постоји непосредна опасност оштећења археолошких и других налаза, Завод ће привремено обуставити радове док се не изврши преглед локалитета и док, на основу овог закона, не изда одобрење за даље ископавање и истраживање археолошког налазишта.

Члан 55.

(1) Носилац одобрења који врши археолошка ископавања и истраживања дужан је да:

- 1) одреди лице које ће руководити истраживачким радовима,
- 2) у току вршења истраживања редовно и уредно води документацију о извршеним истраживачким радовима и предузетим мјерама заштите,
- 3) предузме потребне мјере за физичко и техничко обезбјеђење подручја, објекта и налаза током и након истраживања,
- 4) информише јавност о току истраживања,
- 5) Заводу омогући вршење стручног надзора.

(2) Директор Завода доноси Правилник о археолошким ископавањима и истраживањима.

(3) Правилник из става 2. овог члана објављује се у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Члан 56.

(1) Носилац одобрења који врши археолошка ископавања и истраживања дужан је да, у року од три мјесеца по завршетку радова, Заводу достави прелиминарни извјештај о извршеном истраживању.

(2) Прелиминарни извјештај о археолошким ископавањима и истраживањима садржи основне податке о радовима, план налазишта с потребним бројем техничких и фотографских снимака, инвентар ископаних и нађених предмета, вријеме у коме су радови извршени, списак стручних лица која су обавила радове, утрошена средства и предузете мјере техничке заштите налазишта и налаза.

(3) По завршетку археолошког ископавања или истраживања, носилац истраживања дужан је да у року од једне године Заводу преда извјештај са комплетном документацијом.

(4) Ако истраживања трају више година, прелиминарни извјештај се предаје најмање једном годишње.

(5) Носилац одобрења може да задржи, ради научне обраде, покретне археолошке налазе најдуже три године, ако с установом заштите којој су ти налази повјерени на чување није другачије договорено.

(6) Рок до када је руководилац истраживања обавезан да публикује резултате истраживања је пет година од тренутка завршетка истраживања.

(7) Руководилац истраживања и његови овлашћени сарадници имају право првенства научне обраде и објављивања резултата истраживања у периоду од пет година од тренутка завршетка истраживања, као и друго лице уколико добије сагласност руководиоца истраживања.

(8) Директор Завода доноси Правилник о обрасцима, садржају и начину вођења документације о археолошким ископавањима и истраживањима.

(9) Правилник из става 8. овог члана објављује се у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Члан 57.

(1) Без одобрења Завода није дозвољено трагање за археолошким остацима уз помоћ детектора метала и других техничких средстава која омогућавају проналажење археолошких налаза и структура испод површине земље, односно истраживање је дозвољено искључиво у оквиру археолошких истраживања за која је одобрење дао Завод.

(2) Ако се археолошка истраживања не обављају у складу са добијеним одобрењем, директор Завода доноси рјешење о обустављању радова и утврђује рок за испуњење услова за наставак.

(3) Ако се у утврђеном року не испуне услови за наставак археолошких истраживања, директор Завода доноси рјешење којим се поништава одобрење, уз обавезу носиоца одобрења да спроведе потребне мјере заштите налазишта и налаза.

(4) На рјешења из ст. 2. и 3. овог члана може се уложити жалба министру у року од 15 дана од дана пријема рјешења.

(5) Рјешење министра је коначно и против рјешења није дозвољена жалба, али се може тужбом покренути управни спор пред надлежним судом.

(6) Жалба изјављена на рјешење директора Завода не одлаже извршење рјешења.

Члан 58.

(1) У случају оружаног сукоба и непосредне ратне опасности, Министарство просвјете и културе (у даљем тексту: Министарство), министарство надлежно за унутрашње послове, Завод и надлежне установе заштите старају се да се културна добра на територији Републике штите у складу са ратификованом међународном Конвенцијом о заштити културних добара у случају оружаног сукоба и њеним протоколима.

(2) Надлежна установа заштите, у чијој надлежности је чување, заштита, обрада и коришћење културног добра, дужна је да Заводу достави листу свих културних добара о којима води евиденцију.

(3) Завод, Архив и надлежне установе заштите достављају Министарству листу културних добара која треба да буду стављена под специјалну заштиту, укључујући и ограничени број склоништа за склањање покретних и нематеријалних културних добара у случају оружаног сукоба или непосредне ратне опасности.

ГЛАВА VI УПРАВЉАЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ КУЛТУРНОГ ДОБРА

Члан 59.

(1) Управљање културним добром је инструмент заштите којим се обезбјеђује боља физичка заштита, спречавање, ублажавање и контролисање фактора који могу угрозити културно добро, побољшање промоције и одрживог коришћења у складу са намјеном и прописаним мјерама заштите.

(2) Непокретним културним добром од изузетног значаја које је у власништву Републике управља правно лице одређено одлуком о проглашењу културног добра.

(3) Осталим културним добрима управља Архив, односно надлежна установа заштите, односно сопственик културног добра.

Члан 60.

(1) Правно лице које управља културним добром је дужно да чува, унапређује и промовише културно добро и спроводи прописане мјере заштите, да донесе план управљања и мониторинг план у складу са актом о проглашењу и елаборатом о утврђивању културног добра, да користи културно добро у складу са прописаним мјерама заштите, да прати стање културног добра и редовно о томе извјештава Завод, те врши друге послове у складу са овим законом.

(2) Планом управљања утврђује се начин спровођења заштите, коришћења и управљања културним добром, смјернице и приоритети у његовој заштити и очувању.

(3) План управљања доноси се у року од двије године од доношења акта о проглашењу, на период од десет година уз могућност ревизије, уколико се анализом спровођења и остварених резултата утврди да је то потребно.

Члан 61.

(1) Правно лице које управља културним добром дужно је да један примјерак плана управљања достави Заводу, ради добијања сагласности.

(2) Завод даје сагласност на план управљања и врши надзор над његовим спровођењем.

(3) План управљања непокретним културним добром од изузетног значаја усваја Скупштина.

(4) Све активности у вези са непокретним културним добром од изузетног значаја обављају се у складу са планом управљања из става 3. овог члана.

Члан 62.

(1) Културно добро користи се искључиво у складу са својом основном намјеном, у складу са овим законом, на начин којим се поштује његов интегритет и штити његова културна вриједност.

(2) Културно добро може да добије и другу одговарајућу намјену, на приједлог Завода, односно надлежне установе заштите, уз сагласност Министарства.

Члан 63.

(1) Ради промоције културног добра, Завод, Архив, односно надлежна установа заштите може дозволити коришћење културног добра у промотивне и презентационе сврхе које су од општег интереса, ако је то у складу са својствима и намјеном тог добра.

(2) Назив, име и лик културног добра може се користити у комерцијалне сврхе само по одобрењу Завода, Архива, односно надлежне установе заштите, ако је то у складу са својствима и намјеном културног добра.

Члан 64.

Употреба техничке опреме, коришћење кранова, употреба расвјетних тијела или посебне интервенције на непокретном културном добру, односно његовој заштићеној околини, може се вршити само на основу одобрења Завода.

Члан 65.

(1) Непокретно културно добро од изузетног или великог значаја може се дати на коришћење путем концесије, у складу са законом којим се уређују концесије и актима о заштити културних добара.

(2) За давање непокретног културног добра од изузетног значаја или великог значаја под концесију неопходно је стручно мишљење Завода и сагласност доносиоца акта о проглашењу културног добра.

Члан 66.

(1) Концесионар је дужан сачинити план управљања културним добром од изузетног значаја или од великог значаја.

(2) План управљања усваја доносилац акта о проглашењу културног добра од изузетног значаја или од великог значаја из члана 37. овог закона.

(3) Завод даје сагласност на план управљања и врши надзор над његовим спровођењем.

Члан 67.

Концесија на непокретном културном добру од изузетног значаја или од великог значаја може се одузети уколико концесионар не поступа у складу са законом, не чува и не одржава културно добро у складу са актима о заштити и склопљеним уговором или га користи на начин којим му се наноси штета или угрожава културна вриједност тог добра.

Члан 68.

(1) Културно добро, као и културно добро које ужива претходну заштиту се не може трајно извести, односно изнијети у иностранство.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, културно добро, као и културно добро које ужива претходну заштиту може се привремено извести, односно изнијети у иностранство у случају размјене када је то неопходно за попуњавање збирке и ако није културно добро од изузетног значаја или његов дио, као и ако не постоји интерес за његово укључивање у сталну изложбену поставку.

(3) Културно добро, као и културно добро које ужива претходну заштиту се може привремено извести, односно изнијети у иностранство у циљу излагања, те истраживања, експертизе и спровођења конзерваторско-рестаураторских мјера, ако не постоје услови да се наведене радње обаве унутар граница Републике.

Члан 69.

(1) Одобрење за привремени извоз, односно изношење културног добра, као и културног добра које ужива претходну заштиту даје Завод.

(2) У складу са поднесеним захтјевима за привремени извоз, односно изношење културног добра, као и културног добра које ужива претходну заштиту, директор Завода рјешењем именује комисију из реда стручњака и одређује висину накнаде за рад чланова комисије.

(3) Накнада члановима комисије се исплаћује из средстава намијењених за плаћање трошкова поступка, у износу од 40% најниже нето плате у Републици.

(4) Трошкове поступка сноси подносилац захтјева за одобрење за привремени извоз, односно изношење културног добра или добра које ужива претходну заштиту.

(5) На приједлог комисије из става 2. овог члана директор Завода доноси рјешење о одобрењу за привремени извоз, односно изношење културног добра, као и културног добра које ужива претходну заштиту.

(6) Рјешењем из става 5. овог члана утврђује се трајање привременог извоза, односно изношења културног добра и добра које ужива претходну заштиту, које не може бити дуже од годину дана, изузев када је у питању спровођење конзерваторско-рестаураторских мјера.

(7) На рјешење из става 5. овог члана може се уложити жалба министру у року од 15 дана од дана пријема рјешења.

(8) Рјешење министра је коначно и против рјешења није дозвољена жалба, али се може тужбом покренути управни спор пред надлежним судом.

(9) Условне и начин издавања одобрења за привремени извоз, односно изношење културног добра, као и добра које ужива претходну заштиту прописује директор Завода, а у складу са међународно прихваћеним стручним стандардима.

(10) Директор Завода, уз сагласност министра, доноси Правилник о спровођењу поступка издавања одобрења за привремени извоз, односно изношење културног добра и добра које ужива претходну заштиту.

(11) Правилник из става 10. овог члана објављује се у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Члан 70.

(1) Завод је дужан да води рачуна да ли је културно добро или добро које ужива претходну заштиту враћено у одређеном року и утврди стање у којем је враћено.

(2) Културно добро или добро које ужива претходну заштиту које није враћено у року наведеном у одобрењу, сматра се незаконито извезеним, односно изнесеним.

(3) Лице које унесе или увезе културно добро из иностранства дужно је да то пријави Заводу, најкасније у року од осам дана.

Члан 71.

(1) Архив, односно надлежна установа заштите, у чијој надлежности је чување, заштита, обрада и коришћење културног добра, дужна је да Заводу достави листу културних добара и добара која уживају претходну заштиту чији би извоз представљао трајно осиромашење културног наслеђа Републике.

(2) Архив, односно надлежна установа заштите, у чијој надлежности је чување, заштита, обрада и коришћење културног добра, дужна је да Заводу, на поднесени захтјев, достави мишљење у вези са извозом, односно изношењем културног добра.

(3) Завод је дужан да сачини Централну листу културних добара и добара која уживају претходну заштиту чији би извоз представљао трајно осиромашење културног наслеђа Републике.

(4) Завод је дужан да сачини листу отуђених културних добара и добара која уживају претходну заштиту.

(5) Листе из ст. 3. и 4. овог члана обавезно се достављају Министарству и министарству надлежном за унутрашње послове.

Члан 72.

(1) У случају сазнања о украденом и увезеном културном добру, Завод, Архив, односно надлежне установе заштите предузимају све што је у њиховој надлежности да се културно добро пронађе, заплијени и изврши поврат.

(2) Поврат културног добра које је незаконито однесено са територије Републике, као и културног добра које је на територију Републике незаконито унесено или увезено са територије друге државе, врши се у складу са међународном Конвенцијом о мјерама за забрану и спречавање недопуштеног увоза, извоза и преноса власништва културних добара и националним законодавством државе на чијој територији се тражено културно добро налази или се налазило.

Члан 73.

(1) Трговац и посредник у продаји антиквитета и умјетничких дјелâ дужан је да:

1) води евиденцију о поријеклу, продајној цијени и купцима антиквитета и умјетничких дјелâ,

2) покаже купцу доказ о власништву над предметом продаје,

3) са купцем антиквитета и умјетничких дјелâ закључи уговор у писаној форми,

4) обавијести Завод о промету антиквитета и умјетничких дјелâ у иностранство.

(2) Начин вођења евиденције о продаји антиквитета и умјетничких дјелâ прописује се правилником.

(3) Директор Завода, уз сагласност министра, доноси Правилник о начину вођења евиденције о продаји антиквитета и умјетничких дјелâ.

(4) Правилник из става 3. овог члана објављује се у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Члан 74.

Завод даје одобрење за трајно или привремено изношење антиквитета, умјетничких дјелâ и других сличних предмета, као и за поврат у случају незаконитог увоза, односно уношења или извоза, односно изношења.

Члан 75.

На основу стручне процјене Завода, одредбе чл. 68. до 73. овог закона могу да се примјењују и на:

- 1) археолошки материјал који је старији од 100 година,
- 2) цртеже, слике, аквареле, гвашеве, пастеле и мозаике, ручно израђене на било којој подлози и од било којег материјала,
- 3) оригиналне графике, отиске, сериграфије и литографије, са припадајућим плочама и плакетама,
- 4) скулптуре, декоративну умјетност и њихове копије израђене по истом поступку као и оригинал,
- 5) фотографије и филмове, са припадајућим негативима,
- 6) инкунабуле и рукописе, укључујући и карте и нототеке, појединачно или као збирке,
- 7) књиге и публикације старије од 100 година, појединачно или као збирке,
- 8) штампане географске и друге карте старије од 100 година,
- 9) архивску грађу и њене дијелове,
- 10) ботаничке, зоолошке, минералне, анатомске збирке и њихове дијелове,
- 11) збирке и предмете од историјског, палеонтолошког, етнографског или нумизматичког значаја,
- 12) превозна средства старија од 75 година.

ГЛАВА VII ПРАВА И ОБАВЕЗЕ СОПСТВЕНИКА КУЛТУРНОГ ДОБРА

Члан 76.

(1) Сопственик културног добра има право:

- 1) да користи заштићено добро на начин прописан овим законом и мјерама утврђеним на основу закона,
- 2) на правичну накнаду у случају забране коришћења или ограничења коришћења заштићеног добра,
- 3) на накнаду штете усљед мјере којом је обезбијеђена доступност културног добра јавности и
- 4) на накнаду штете коју трпи за вријеме извођења мјера техничке заштите.

(2) Висина накнаде из става 1. тачка 3) овог члана утврђује се уговором, према правилима имовинског права и у складу са прописима којима је уређена област облигационих односа.

Члан 77.

Сопственик културног добра је дужан да:

- 1) чува и одржава културно добро и спроводи утврђене мјере заштите,
- 2) неодложно обавјештава надлежну установу заштите, у зависности од врсте културног добра, о свим правним и физичким промјенама насталим у вези са културним добром,

- 3) дозволи научна и стручна истраживања, техничка и друга снимања и извођење мјера техничке заштите на културном добру, у складу са овим законом,
- 4) прибави услове за предузимање мјера техничке заштите, као и сагласност Завода, односно надлежне установе заштите за предузимање мјера и радова којима се могу проузроковати промјене изгледа, облика или намјене културног добра и повриједити његова својства,
- 5) обезбиједи доступност културног добра јавности.

Члан 78.

Сопственик културног добра које ужива претходну заштиту дужан је да:

- 1) на позив надлежне установе заштите достави податке о добру којима располаже,
- 2) чува, одржава и употребљава добро, у складу са његовом природом, намјеном и прописаним мјерама заштите,
- 3) допусти стручним радницима надлежне институције заштите преглед добра и узимање потребних података за документацију о њему,
- 4) обезбиједи услове за предузимање мјера превентивне и техничке заштите, као и да прибави сагласност надлежне установе заштите за предузимање мјера и радова којима се могу проузроковати промјене изгледа, облика или намјене добра и повриједити његова својства.

Члан 79.

У зависности од врсте заштићеног добра, сопственику није дозвољено да:

- 1) користи заштићено добро у сврхе које нису у складу са његовом природом, намјеном и значајем или на начин који може довести до оштећења добра,
- 2) раскопава, руши, преправља, презиђује, прерађује, надограђује, дограђује или врши било какве радове који могу нарушити својства заштићеног добра без утврђених услова и сагласности Завода, Архива, односно надлежне установе заштите,
- 3) распарчава збирке, колекције и фондове заштићених добара без утврђених услова и сагласности надлежне установе заштите.

Члан 80.

(1) Кад сопственик добра не извршава мјере заштите, или их не извршава с пажњом доброг домаћина, односно кад привремено или трајно напусти културно добро тако да постоји опасност да оно буде оштећено или уништено, Завод, Архив, односно надлежна установа заштите рјешењем одређује да се културно добро привремено преда физичком или правном лицу као стараоцу за спровођење мјера заштите културног добра.

(2) Културно добро остаје код стараоца све док сопственик не докаже да испуњава услове који се односе на мјере заштите и чувања културног добра.

(3) Стараоцу за спровођење мјера заштите културног добра, на његов захтјев, припада накнада за рад и трошкове спровођења утврђених мјера заштите на културном добру.

(4) Уговором се одређују права и обавезе стараоца.

Члан 81.

(1) Сопственик културног добра може да уступи културно добро ради излагања на изложбама организованим на основу уговора о међуинституционалној и међународној културној сарадњи, односно другим значајним изложбама.

(2) Културно добро уступљено на основу става 1. овог члана мора се вратити сопственику најкасније у року од шест мјесеци од дана преузимања културног добра ради излагања, ако другачије није уговорено.

ГЛАВА VIII ПРОМЕТ И ЕКСПРОПРИЈАЦИЈА КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Члан 82.

(1) Право прече куповине културног добра је од општег интереса.

(2) Република има право прече куповине културног добра у власништву физичког или правног лица.

(3) Физичко или правно лице власник културног добра је обавезан да у писаној форми понуди за продају то културно добро Заводу, Архиву или другој надлежној установи заштите, те у понуди наведе цијену и услове продаје.

(4) Завод, Архив или надлежна установа заштите изјасниће се писменим путем о понуди у року од 60 дана од дана запримања понуде.

(5) У случају неприхватања понуде, односно истека рока из става 4. овог члана, власник може културно добро продати другом правном или физичком лицу по цијени која није нижа од цијене која је наведена у понуди из става 3. овог члана.

(6) Ако власник културног добра поступи супротно одредбама овог члана Завод, Архив или друга надлежна установа заштите имају право да тужбом против власника и купца захтијевају поништење уговора о купопродаји, а најкасније у року од пет година од дана његовог закључења.

(7) Право прече куповине културног добра обавља се на начин и по поступку утврђеном законом којим се уређује област облигационих односа.

Члан 83.

Експропријација непокретног културног добра обавља се у поступку и на начин као и за све остале непокретности, у складу са посебним законом.

ГЛАВА IX ЕВИДЕНЦИЈА КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Члан 84.

(1) Завод води Централни регистар културних добара (у даљем тексту: Централни регистар) и Регистар непокретних културних добара (у даљем тексту: Регистар).

(2) Архив, односно надлежна установа заштите, у чијој надлежности је чување, заштита, обрада и коришћење културног добра, дужна је да води регистре покретних и нематеријалних културних добра.

(3) Књига Централног регистра и Регистра је јавна и води се у аналогној и електронској форми.

(4) Директор Завода доноси Правилник о садржају и начину вођења Централног регистра културних добара и Регистра непокретних културних добара.

(5) Правилник из става 4. овог члана објављује се у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Члан 85.

(1) Завод, Архив, односно надлежна установа заштите за свако културно добро сачињава досије културног добра.

(2) Досије је збирка исправа на основу које се уписују подаци у Централни регистар, Регистар, односно регистре покретних и нематеријалних културних добра.

Члан 86.

(1) На непокретно културно добро уписано у Централни регистар ставља се ознака да је под посебном заштитом.

(2) Министар доноси Правилник о садржини и начину стављања ознака на културном добру, по врстама и категоријама културног добра.

Члан 87.

(1) Културно добро које је неповратно уништено, односно које је изгубило својство културног добра брише се из Централног регистра и Регистра.

(2) Брисање културног добра из Централног регистра, Регистра или регистра покретних и нематеријалних културних добра врши се на основу акта којим је утврђено да је културно добро изгубило својства због којих је било у статусу заштићеног културног добра.

ГЛАВА X НАЧИН ФИНАНСИРАЊА И НАДЗОР

Члан 88.

Средства за обављање дјелатности заштите и коришћења културних добара обезбјеђују се из буџета Републике, из буџета јединица локалне самоуправе, међународних фондова, донаторством, спонзорством, непосредно од корисника, продајом производа и услуга на тржишту и из других извора у складу са овим законом.

Члан 89.

(1) Средства за обављање дјелатности заштите и коришћења културних добара од изузетног значаја и од великог значаја обезбјеђују се из буџета Републике.

(2) Средства из буџета Републике за намјене из става 1. овог члана преносе се Заводу, односно надлежним установама заштите.

Члан 90.

(1) Управни надзор над примјеном овог закона врши Министарство.

(2) Управни надзор над законитошћу рада установа заштите, чији су оснивачи Република и јединица локалне самоуправе, врше Министарство и надлежни орган јединице локалне самоуправе.

Члан 91.

Стручни надзор над радом надлежних установа заштите за активности у вези са непокретним културним добрима врши Завод.

Члан 92.

(1) Инспекцијски надзор над примјеном овог закона и других аката из области заштите и коришћења културних добара и добара која уживају претходну заштиту врши Републичка управа за инспекцијске послове, посредством надлежног инспектора.

(2) У вршењу инспекцијског надзора, поред овлашћења утврђених законом којим се регулише област инспекцијског надзора, надлежни инспектор је овлашћен да:

1) наложи отклањање недостатака насталих неизвршавањем или неправилном примјеном овог закона, других закона и општих аката,

2) наложи доношење нормативних аката којима се регулишу услови и начин чувања и заштите културних добара,

3) наложи спровођење програма рада надлежним установама заштите,

4) предузме и друге мјере и радње за које је овлашћен овим законом.

(3) Лице које сматра да је дошло до повреде овог закона може се обратити надлежној инспекцији у року од три мјесеца од дана сазнања за учињену повреду, а најкасније у року од шест мјесеци од дана учињене повреде.

ГЛАВА XI КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 93.

(1) Новчаном казном од 2.000 КМ до 6.000 КМ казниће се за прекршај Завод, Архив или надлежна установа заштите ако:

1) не спроводи поступке успостављања заштите (члан 35. став 1),

2) не прати стање, не врши ревалоризацију културних добара у утврђеном року и не пријављује незаконите активности на заштићеним добрима (члан 40. ст. 1. и 2),

3) не води рачуна да ли је заштићено добро враћено у прописаном року (члан 70),

4) не сачини листу културних добара чији привремени извоз или изношење је трајно забрањено (члан 71).

(2) Новчаном казном од 500 КМ до 1.500 КМ казниће се и одговорно лице у правном лицу за прекршај из става 1. овог члана.

Члан 94.

(1) Новчаном казном од 2.000 КМ до 6.000 КМ казниће се за прекршај сопственик добра ако:

- 1) не обезбиједи стручне и техничке мјере заштите и чувања културног добра и не спроводи превентивну заштиту културног добра (члан 42. ст. 2. и 3),
- 2) ако не донесе план управљања културним добром (члан 60),
- 3) ако културно добро користи супротно његовој намјени (члан 62),
- 4) ако без одобрења извезе или изнесе културно добро (члан 69),
- 5) поступи супротно одредбама чл. 77, 78. и 79. овог закона.

(2) Новчаном казном од 500 КМ до 1.500 КМ казниће се и одговорно лице у правном лицу за прекршај из става 1. овог члана, ако је сопственик добра правно лице.

Члан 95.

(1) Новчаном казном од 5.000 КМ до 15.000 КМ казниће се за прекршај правно лице ако:

- 1) у року од 15 дана од дана завршетка радова на заштићеном непокретном добру о томе не обавијести Завод (члан 47. став 1),
- 2) не достави примјерак пројектне документације Заводу (члан 48. став 1).

(2) Новчаном казном од 1.000 КМ до 5.000 КМ казниће се и одговорно лице у правном лицу за прекршај из става 1. овог члана.

Члан 96.

Новчаном казном од 5.000 КМ казниће се за прекршај физичко лице које ван организованог истраживања ископа из земље, односно извади из воде добро за које се претпоставља да ужива претходну заштиту, ако у року од 24 сата о томе не обавијести Завод или надлежну установу заштите (члан 53. став 1).

Члан 97.

(1) Новчаном казном од 2.000 КМ до 6.000 КМ казниће се за прекршај носилац одобрења који врши археолошка ископавања ако:

- 1) поступи супротно одредбама члана 55. став 1. овог закона,
- 2) поступи супротно одредбама члана 56. овог закона.

(2) Новчаном казном од 500 КМ до 1.500 КМ казниће се и одговорно лице у правном лицу за прекршај из става 1. овог члана.

Члан 98.

(1) Новчаном казном од 5.000 КМ до 10.000 КМ казниће се за прекршај физичко или правно лице ако без одобрења Завода или надлежне установе заштите приликом трагања за археолошким остацима користи детектор метала или друга техничка средства (члан 57. став 1).

(2) Новчаном казном од 1.000 КМ до 5.000 КМ казниће се и одговорно лице у правном лицу за прекршај из става 1. овог члана.

ГЛАВА XII ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 99.

Завод, Архив и надлежне установе установе заштите дужне су да ускладе своју организацију и општа акта са одредбама овог закона, у року од двије године од дана његовог ступања на снагу.

Члан 100.

Културна добра стављена под заштиту по прописима који су важили до дана ступања на снагу овог закона сматрају се заштићеним, док се не изврши њихова евиденција и категоризација по одредбама овог закона.

Члан 101.

Лице које на дан ступања на снагу овог закона, посједује археолошки налаз или збирку таквих налаза, а нема потврду о њиховом поријеклу, дужан је да о томе обавијести Завод, надлежну установу заштите, најкасније у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 102.

Министар ће у року од девет мјесеци од дана ступања на снагу овог закона донијети правилнике:

- 1) о начину спровођења поступка категоризације културних добара (члан 22. став 3),
- 2) о поступку успостављања претходне заштите и поступку утврђивања и проглашавања културног добра (члан 32. став 4),
- 3) о садржини и начину стављања ознака на културном добру (члан 86. став 2).

Члан 103.

Директор Завода ће, у року од девет мјесеци од дана ступања на снагу овог закона донијети правилнике:

- 1) о поступку давања сагласности на документацију за предузимања мјера техничке заштите и других радова на заштићеним непокретним културним добрима (члан 44. став 2),
- 2) о археолошким ископавањима и истраживањима (члан 55. став 2),
- 3) о обрасцима, садржају и начину вођења документације о археолошким ископавањима и истраживањима (члан 56. став 8),
- 4) о спровођењу поступка издавања одобрења за привремено изношење културног добра и добра које ужива претходну заштиту (члан 69. став 10),

5) о начину вођења евиденције о продаји антиквитета и умјетничких дјела (члан 73. став 3),

6) о садржају и начину вођења Централног регистра културних добара и Регистра непокретних културних добара (члан 84. став 4).

Члан 104.

До доношења подзаконских прописа из чл. 102. и 103. овог закона примјењиваће се подзаконски прописи донесени на основу раније важећег Закона, ако нису у супротности с овим законом.

Члан 105.

Ступањем на снагу овог закона престају да важе одредбе Закона о културним добрима („Службени гласник Републике Српске“, бр. 11/95 и 103/08).

Члан 106.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Број:
Датум:

ПРЕДСЈЕДНИК
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Недељко Чубриловић

